

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

DSR-IV-0700-77-1-RK/10

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 7.09.2010.

nr. 4684 podpis. *Pewarna*

Warszawa, dnia 6 września 2010 r.

J. Kuciak W. Obłędal
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 08.09.10, zat.
nr. 6806 podpis. *[Signature]*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 17 sierpnia 2010 r. dotyczące oświadczenia złożonego przez senatora Marka Trzczińskiego podczas 62. posiedzenia Senatu RP w dniu 12 sierpnia 2010 r. w sprawie zaległości dłużników alimentacyjnych, uprzejmie informuję co następuje.

Pomoc państwa w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7, z późn. zm.) udzielana jest osobom, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb i nie otrzymują należnego im wsparcia od rodziców zobowiązanych do alimentacji na ich rzecz. Ustawodawca określił zasady przyznawania tej pomocy przy założeniu, że państwo w określonych w ww. ustawie przypadkach powinno udzielić wsparcia dzieciom uprawnionym do alimentów, niezależnie od tego, jaką część poniesionych z budżetu na ten cel środków uda się odzyskać. Podstawowym warunkiem otrzymywania świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest spełnienie kryterium dochodowego – świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego skierowane są zatem do tych osób uprawnionych do alimentów, które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej.

Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego mają charakter obligatoryjny, czyli są wymagalnym zobowiązaniem skarbu państwa. Zatem nie może zaistnieć sytuacja,

w której osoba uprawniona nie otrzyma przysługujących jej świadczeń z funduszu alimentacyjnego, bądź dostanie je w niepełnej wysokości. Na bieżąco prowadzony jest monitoring strumienia wydatków z budżetów poszczególnych wojewodów na wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W przypadku niedoboru środków na wypłaty tych świadczeń, budżety wojewodów podlegają uzupełnieniu z pozostającej w dyspozycji Ministra Pracy i Polityki Społecznej rezerwy celowej.

Jednocześnie informuję, że obowiązujące zasady dochodzenia zwrotu od dłużników alimentacyjnych wypłaconych na rzecz ich dzieci świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w porównaniu do poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732, z późn. zm.), służą lepszemu ochronie interesów państwa i mają wpływ na wzrost stopy zwrotów od dłużników alimentacyjnych należności budżetu państwa z tytułu świadczeń wypłaconych osobom uprawnionym do alimentów, w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Od dnia 1 października 2008 r., w związku z wejściem w życie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, znaczącej zmianie uległy rozwiązania prawne w zakresie kolejności zaspakajania należności budżetu państwa. Niezależnie od tego, czy w sprawie są wypłacane świadczenia z funduszu alimentacyjnego, czy też nie, należności na rzecz budżetu państwa podlegają zaspokojeniu przed należnościami wierzyciela z tytułu zaległych alimentów. Ponadto, w przypadku świadczeń z funduszu alimentacyjnego mechanizm ten został dodatkowo wsparty możliwością dochodzenia należności dłużników z tytułu wypłaconych z budżetu państwa świadczeń na drodze egzekucji administracyjnej.

Stopa zwrotów od dłużników należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w skali całego kraju w IV kwartale 2008 r. wyniosła 14 mln zł, tj. 5,98 % wydatków na świadczenia z funduszu alimentacyjnego poniesionych w tym kwartale tj. w pierwszym kwartale obowiązywania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Natomiast stopa zwrotów od dłużników należności z tego tytułu w skali całego kraju w IV kwartale 2009 r. wyniosła już 36,6 mln zł, tj. 13,39 % wydatków na świadczenia z funduszu alimentacyjnego poniesionych w tym kwartale. Dane te obrazują dynamikę wzrostu stopy zwrotu świadczeń wypłaconych z budżetu państwa jako wsparcie dla osób uprawnionych do alimentów, w przypadku bezskuteczności egzekucji, po roku obowiązywania nowych regulacji prawnych. Dla porównania, stopa zwrotów od dłużników należności z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych w skali całego kraju w IV kwartale 2007 r. wyniosła 4,07 % wydatków na te świadczenia poniesionych w tym kwartale.

Należy podkreślić, że gminy ani jako organ właściwy wierzyciela, ani jako organ właściwy dłużnika nie prowadzą egzekucji wobec dłużników. Podejmowane przez nie działania mają jedynie na celu wsparcie organów egzekucyjnych, głównie komorników sądowych, w tym zakresie. Skuteczność prowadzonej wobec dłużników egzekucji zależy zatem od aktywności lub opieszałości organów egzekucyjnych. Na poziom tej skuteczności ma również wpływ ogólna sytuacja ekonomiczna danego regionu np. poziom bezrobocia, dostępne instrumenty prawne i środki finansowe w zakresie promocji zatrudnienia, a także zaangażowanie urzędów pracy w aktywizację zawodową dłużników.

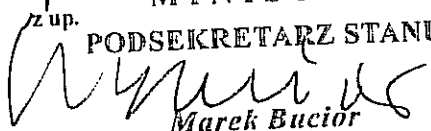
Przepisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przewidują działania służące przede wszystkim pozyskaniu informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji, a w przypadku gdy osoba zobowiązana do alimentacji nie wypełnia swoich obowiązków z powodu braku zatrudnienia – działania zmierzające do aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego. Przepisy ww. ustawy przewidują daleko idące sankcje wobec dłużnika, który np. uniemożliwi przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego w celu ustalenia jego sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej lub odmówi - bez uzasadnionej przyczyny – przyjęcia oferty pracy przedstawionej mu przez urząd pracy. W takich przypadkach organ właściwy dłużnika ma podstawę do złożenia wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) oraz skierowania wniosku do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego. Ponadto, organ właściwy wierzyciela ma obowiązek przekazywania do biura informacji gospodarczej informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego. Osoba figurująca w rejestrze dłużników może mieć np. problemy z uzyskaniem pożyczki, dokonaniem zakupów na raty itp.

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniach z zakresu realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w 2009 r. gminy podjęły ogółem 264.855 działań wobec dłużników alimentacyjnych, w tym w 28.617 przypadkach działania te doprowadziły do wzrostu egzekucji alimentów i świadczeń z budżetu państwa wypłacanych „w zastępstwie” dłużników.

Instrumenty służące mobilizacji dłużnika do wywiązywania się przez niego ze swojego obowiązku alimentacyjnego, a przynajmniej dołożenia przez dłużnika wszelkich starań w tym zakresie, muszą być zgodne z zasadami państwa prawa. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia z dnia 22 września 2009 r. sygn. akt P 46/07 (Dz. U. z 2009 r., Nr 159, poz. 1261) orzekł, że art. 5 ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, stanowiący podstawę do wystąpienia z wnioskiem do starosty

o zatrzymanie prawa jazdy dłużnikowi, jest niezgodny z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Aktualnie w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są prace legislacyjne zmierzające do nowelizacji analogicznych przepisów ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w związku z koniecznością uwzględnienia ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Ponieważ całkowite wyłączenie możliwości wystąpienia przez organ właściwy dłużnika do starosty z wnioskiem o zatrzymanie dłużnikowi prawa jazdy miałoby wpływ na obniżenie skuteczności działań prowadzonych wobec dłużników, rozważane są zmiany polegające na wprowadzeniu odwoławczej kontroli zasadności merytorycznej wniosku kierowanego przez gminę do starosty w tej sprawie.

Warto podkreślić, że w bieżącym roku znacząco wzrosła liczba skierowanych przez gminy wniosków do starostów o zatrzymanie prawa jazdy dłużnikom alimentacyjnym. Dla przykładu, w I kwartale 2010 r. skierowano ogółem 7571 wniosków, a w II kwartale br. już 11444 wniosków, tj. o 51% więcej. Równocześnie w tym samym okresie o 57% wzrosła liczba złożonych wniosków o ściganie dłużnika za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego, polegające na uporczywym uchylaniu się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażenie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

MINISTER
z up. PODSEKRETARZ STANU

Marek Bucior